

Ni estat ni benestar

La setmana passada es va aprovar el projecte de llei dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2012. La presentació d'aquests pressupostos es va fer sota l'eslògan "Menys retallades i més ingressos". Les taxes seran el principal instrument per augmentar la recaptació de diner a través de la pujada del transport públic, la matrícula universitària, el preu de la benzina, el cànon de l'aigua, el tiquet moderador dels medicaments i la taxa turística. En un altre nivell, la setmana vinent finalitzarà el termini fixat pel govern de l'Estat als agents socials perquè arribin a un acord sobre la reforma laboral. Alguns dels punts que més discussió estan generant són la creació d'un contracte únic, la implementació de les anomenades mini-feines i el major protagonisme dels convenis d'empresa en lloc dels col·lectius.

Dins el sac de la crisi econòmica, moltes d'aquestes actuacions es presenten, taxativament, com l'única opció possible. Es defensen, des d'una dubtosa expressió de sensibilitat social, com un mal menor per garantir l'estat del benestar. Però els més que possibles efectes perversos d'aquestes actuacions plantegen un dubte: fins a quin punt les solucions estructurals a una crisi conjuntural garanteixen el dèbil model de benestar del nostre context?

L'estat del benestar es consolida després de la Segona Guerra Mundial com un pacte social entre el capital i el treball per garantir un mínim de drets socials a la ciutadania. El consens social fixa que l'estat ha de garantir com a recursos bàsics per al benestar de la població l'accés a l'educació, a la salut i al sistema de pensions. Són els tan anomenats tres pilars de l'estat del benestar: als dos primers s'hi accedeix de manera universal a través del padró, mentre que al tercer s'hi accedeix a través de la cotització que facilita l'ocupació regularitzada. El pacte fundador de l'estat del benestar també preveu la protecció del sistema democràtic. Es reconeix el paper legítim dels agents socials en els processos de presa de decisions com a garanties de cohesió social. Entre altres aspectes, s'articula la negociació col·lectiva com el principal vehicle de regulació de les relacions laborals.

La proposta de pressupostos de la Generalitat entra en contradicció amb els principis fundadors que atorga la paraula *benestar* a l'estat.

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

xarxa pública sanitària sota l'argument que és una pràctica consolidada en altres àmbits com el transport o les taxes universitàries. És pervers comparar peres amb pomes. L'accés a la salut i no el transport és el que fa més de mig segle es va consensuar com un recurs bàsic per garantir un mínim de benestar a la població. Quan es parla de línies vermelles cal entendre que les peres són intocables.

El debat sobre la reforma laboral entra en contradicció amb els principis fundadors que atribueixen la responsabilitat del benestar a l'estat. Prioritzar la importància del conveni d'empresa per sobre del conveni de sector, provincial o estatal suposa desprotegir el treballador davant l'empresari. Negociar les condicions laborals entre els sindicats que formen part d'un sector i la patronal no és el mateix que sis treballadors d'una empresa negociïn directament amb el gerent o director. Mentre que el primer escenari actua com a garantia de la negociació col·lectiva, el segon obre la porta a la individualització de les relacions laborals a través dels departaments de recursos humans. La regulació de les pagues extres és un dret social dels treballadors que corre el risc de convertir-se en una moneda de canvi per a l'empresari en funció dels seus interessos. Quan des de la Cecot es defensa el conveni d'empresa per ajustar el pagament de la paga extraordinària segons la liquidat de l'empresa, prima l'interès de l'empresari per sobre del dret del treballador.

Les solucions estructurals a la crisi conjuntural encobreixen un canvi de model en què l'estat i el benestar perden protagonisme a costa del mercat i la desigualtat. En matèria d'educació es potencia l'escola concertada amb l'empobriment de l'escola pública i s'aposta per un model universitari més elitista. En l'àmbit sanitari, la disminució dels recursos afecta les condicions d'accés de la ciutadania tot promocionant, indirectament, les 24 hores d'atenció que garanteixen les mútues mèdiques privades. De moment, les pensions es mantenen, però les condicions laborals dels treballadors per poder-hi accedir els fan vulnerables. La crisi econòmica és l'excusa perfecta per canviar els principis fundadors de l'estat del benestar. Si continuen els canvis estructurals, quan acabi la crisi, que un dia acabarà, no hi haurà ni estat ni benestar.

En primer lloc, en justificar la pujada del preu del transport públic o les taxes universitàries tot apel·lant a l'aportació econòmica que l'Estat ja fa a aquests serveis: la ciutadania, a través dels impostos, i no l'estat, és qui finança aquests serveis. Per aquesta raó la paraula repagament és més adequada que la paraula copagament. És legítim exigir responsabilitat al ciutadà com a usuari dels serveis públics, però cal no oblidar que l'estat gestiona i no regala aquests serveis a la ciutadania. En segon lloc, es proposen introduir pràctiques de repagament en la

La paraula 'repagament' és més adequada que 'copagament'. Hi ha un canvi encobert de model: l'estat i el benestar perden a costa del mercat i la desigualtat